

РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ В УМОВАХ КРИЗИ

Г.І. Забродська, канд. екон. наук, доц.
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

С.М. Журавльова, канд. екон. наук, доц.
Національний університет «Запорізька політехніка»,
м. Запоріжжя, Україна

Туристична галузь є однією з найдинамічніших щодо темпів зростання галузей світового господарства. У таких умовах її розвиток у цілому залежить від особливостей розвитку дестинацій та попиту на туристичний продукт, що визначає спроможність певної території або регіону задовольняти потреби туристів. Туристична дестинація є однією із найважливіших складових у системі туристичного ринку, оскільки туристичні дестинації та їх імідж приваблюють туристів, мотивують прибуття, активізують усю туристичну систему.

Світові кризи та пандемія Covid-19 завдали суттєвих змін як в туристичній галузі загалом, так і в туристичній сфері України зокрема. Найбільшого впливу спричинили події та наслідки яких докорінно вплинули на світову туристичну індустрію, а саме: терористичні акти (2001, 2016 рр.), що унеможливають гарантувати безпеку подорожей; економічні кризові явища, що суттєво вплинули на рівень туристичного споживання (2008–2009, 2010–2013); політичні катаклізми та анексія частини території України (2013–2022); поширення вірусних захворювань та вживання заходів проти-пандемічного впливу (2003, 2015, 2019–2021); повномасштабне вторгнення в Україну 24 лютого 2022 р. та військові дії, які відбуваються до сьогодні.

UNWTO визначила 4 важливі групи ризиків у туризмі, які викликають загальний кризовий стан підприємств туристичної галузі та сфери гостинності:

1. Ризики соціального та інституційного характеру.
2. Ризики туристичної діяльності та суміжних галузей (транспорт, спорт та торгівля, які можуть бути небезпечними для туриста, його фізичного стану та економічних інтересів).
3. Ризики, пов'язані з власне туристом.
4. Ризики природного характеру [1].

При цьому особливу увагу UNWTO приділяє групі ризиків, пов'язаних з природним середовищем, безпекою туристів та тероризмом.

Перелічені групи чинників мають негативний вплив не тільки

на соціально-економічний стан країни-джерела (країна, де відбувається кризова ситуація), зруйнувавши величезні території, завдавши мільярдних збитків економіці та спричинивши безглузду смерть частини населення, але й призводять до зміни розстановки сил на політико-економічній мапі світу. Маючи прямий вплив на туризм у країні-джерелі через: фізичне руйнування інфраструктури територій туристичних дестинацій внаслідок природних катастроф, терористичних актів, військових дій тощо; зниження туристичної привабливості територій внаслідок забруднення повітря води, спалахів різноманітних інфекцій, загострення питання безпеки туристів тощо; такі чинники негативно впливають на туристичний імідж усього туристичного регіону у структурі глобального туристичного ринку. Наприклад, терористичні акти у Парижі та Брюсселі (2015–2016), значно актуалізували питання безпеки туристичних подорожей у Західну Європу, що безпосередньо вплинуло на географію подорожей не тільки у цих країнах, але й у сусідніх країнах туристичного регіону – Люксембург, Швейцарія, Німеччина, Італія та Іспанія.

Державне агентство розвитку туризму повідомляє: у 2021 році туристичний бізнес приніс держбюджету 244 млн грн туристичного збору, що є рекордним показником за всю історію незалежності України. За перші шість місяців 2022 року представники туристичної галузі України сплатили на 25,7% менше податків, ніж за аналогічний період 2021 року, наголошує ДАРТ. Так, загальна кількість платників податків, які займаються туристичною діяльністю, за перше півріччя війни в середньому скоротилася на 17% [2].

Тікаючи від активних бойових дій, значна кількість громадян України заселилася в готелі та санаторії у більш безпечних місцях. Цим можна пояснити, що найбільшу частку надходжень до держбюджету за перші шість місяців поточного року сплатили саме вище згадані установи – майже 461 млн грн. Однак це все одно на 30% менше порівняно з першим півріччям минулого року.

Через бойові дії, які відбуваються на території України – частина культурної спадщини України знищена або пошкоджена. Згідно Міністерства культури та інформаційної політики України, на 27 травня 2022 року, в Україні задокументовано 367 епізодів воєнних злочини росіян проти української культурної спадщини. Найбільше руйнувань зазнала культурна спадщина Харківщини – 96 епізодів, на Донеччині задокументовано – 75 злочинів, 70 епізодів зафіксовано в Київській області, 38 – в Чернігівській, 26 – в Сумській, 25 – в Луганській, 11 – в Запорізькій, 6 – в Житомирській, по 5 – в м. Києві та Херсонській області, 4 – в Миколаївській, 3 – в Дніпропетровській, 2 –

в Одеській, 1 – в Львівській областях [3]. З них важкого ступеню тяжкості зазнав 51 об'єкт української культурної спадщини, 117 об'єктів – середнього ступеню тяжкості. В результаті війни, їх кількість буде зростати і надалі до повного припинення бойових дій.

Відбудова України після війни – це можливість залучити до відновлення країни міжнародних експертів з різних галузей. Досвід багатьох країн, в яких відбувалися військові дії, показує, що кількість туристів в післявоєнний період до даних країн тільки зростає. А за рахунок надходжень від іноземних туристів можна швидше підвищити економіку країни, в порівнянні і з іншими галузями які потребуватимуть тривалішого відновлення.

Відновлення ефективної діяльності підприємств туристичної галузі та сфери гостинності має відбуватись керовано, цілеспрямовано відносно всіх виробничих процесів. При цьому забезпечення ефективності туристичної галузі потребує імплементації креативних технологій в управлінські алгоритми на усіх стадіях виходу з кризового стану. Мета післявоєнного відновлення галузі можна узагальнити за наступними показниками: створення креативної туристичної пропозиції (включаючи туристичний досвід і пропозицію оригінального туристичного продукту) на основі високоякісної туристичної продукції, впровадження європейських тенденцій на ринку, з акцентом на автентичні цінності та соціокультурний вимір дестинацій.

Україна перемаже і залишиться незалежною країною! На шляху відтворення як туристичної галузі, так і соціально-економічної сфери, знадобиться чимало коштів, але за рахунок величезної підтримки, яку надають Україні зі всього світу у цей складний час, відбудова країни відбудеться. Туристична галузь також почне відновлюватися, завдяки створенню нових об'єктів пам'яті, маршрутів пам'яті, меморіалів, музеїв, пам'ятників, також велику привабливість мають культура України, її люди, історія, зацікавленість до яких зростає кожного дня.

Список використаних джерел

1. UNWTO World Tourism Barometer. URL: <https://www.unwto.org/unwto-publications>.
2. Державне агентство розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/cherез-viyну-nadhodzhennya-do-derzhbyudzhetu-vid-turgaluzi-skorotilisya-mayzhe-na-26>.
3. МКІП продовжує фіксувати воєнні злочини росіян проти культурної спадщини. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mkip.gov.ua/news/7195.html>.